

## СЕКЦІЯ № 3.

# НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ДОСВІД, РЕАЛІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. НАПРЯМИ І ЗМІСТ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ

**Хан АЛІСВ,**  
кандидат педагогічних наук,  
викладач кафедри технологій дистанційного навчання та  
цифрової дидактики в дошкільній освіті

*Харківський національний педагогічний  
університет імені Г.С. Сковороди (м. Харків)*

### ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Реформа освіти в Україні, відома як «Нова українська школа» (НУШ), стала одним з найамбітніших проєктів модернізації освітньої системи країни за часи незалежності. Започаткована у 2016 р., ця реформа має на меті трансформувати підхід до навчання, зробивши його більш орієнтованим на учня та відповідним до вимог сучасного світу [1, с. 5]. Ми розглянемо переваги та виклики, які виникли протягом перших років впровадження НУШ, враховуючи складний контекст, в якому відбувається реформування, зокрема, в умовах триваючої війни в Україні.

НУШ – це не просто «косметичний ремонт» застарілої системи. Це повномасштабна реконструкція освітнього ландшафту, де знання перестають бути самоціллю, поступаючись місцем компетентностям [6, с. 28]. Уявіть собі класи, де учні не зубрять факти, а вчаться мислити критично, творити без обмежень і розв'язувати реальні проблеми. Здається утопією? Але саме це і є серцем реформи.

НУШ також впроваджує інтегроване навчання, яка ламає традиційні бар'єри між предметами, створюючи мозаїку знань, де біологія переплітається з літературою, а математика – з мистецтвом [2, с. 30].

Цей підхід не просто розширює горизонти – він формує цілісний світогляд, де кожен елемент пов'язаний з іншим у складній симфонії розуміння.

Педагогіка партнерства – це революція у взаєминах між учителями, учнями та батьками. Уявіть школу, де кожен голос має значення, де співпраця замінює авторитаризм, а навчання стає спільною пригодою. Звучить неймовірно? Але саме цього прагне НУШ.

Проте шлях реформи усіяний не лише трояндами, але й колючими тернами викликів. Учителі, звиклі до традиційних методів, мусять перевчатися на ходу, опановуючи нові підходи та технології [3, с. 45; 7, с. 32]. Це як вчитися їздити на велосипеді, коли ти все життя ходив пішки – складно, але можливо.

Матеріально-технічне забезпечення – ще одна болюча точка [4, с. 78]. Коли одні школи отримують сучасне обладнання, інші, особливо в сільській місцевості, ледве зводять кінці з кінцями. Ця нерівність створює прірву між можливостями учнів, загрожуючи самій ідеї рівного доступу до якісної освіти.

А тепер уявіть, що посеред цих турбулентних змін вибухає війна. 24 лютого 2022 року змінило все. Школи перетворилися на укриття, класні кімнати – на віртуальні простори, а освітяни стали справжніми героями, продовжуючи навчати дітей під звуки сирен.

Війна нанесла нищівний удар по інфраструктурі, зруйнувавши тисячі шкіл. Але вона не змогла зруйнувати дух української освіти. Навпаки, принципи НУШ – гнучкість, адаптивність, орієнтація на учня – виявилися життєво важливими в цей складний час [5, с. 22; 8, с. 40]. Вони допомогли системі встояти, адаптуватися і продовжувати працювати навіть у найскладніших умовах.

Чи означає це, що НУШ – ідеальна реформа? Аж ніяк, вона має свої недоліки, прогалини та невирішені питання. Але вона також має потенціал змінити не лише освіту, а й все українське суспільство. В умовах війни та післявоєнної відбудови якісна, сучасна освіта стає не розкішшю, а необхідністю.

НУШ – це не просто реформа. Це тест на зрілість для всієї країни. Це виклик нашій здатності змінюватися, адаптуватися і рухатися вперед навіть у найтемніші часи. І поки що Україна демонструє неймовірну стійкість та рішучість у цьому освітньому марафоні.

Отже, що чекає на НУШ у майбутньому? Ніхто не може передбачити з упевненістю. Але одне можна сказати напевно: ця реформа вже змінила обличчя української освіти. І незалежно від викликів, з якими вона стикається, НУШ продовжує рухатися вперед, крок за кроком наближаючи Україну до освітнього майбутнього, про яке мріяли покоління.

У світі, де єдиною константою є зміни, НУШ стає символом надії та трансформації. Вона нагадує нам, що навіть у найтемніші часи світло знань продовжує сяяти, освітлюючи шлях до кращого майбутнього для всіх українських дітей.

### **Список використаних джерел:**

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенка. Київ, 2016. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 10.10.2024).
2. Гриневич Л. М. Нова українська школа: основи стандарту освіти. Київ : Освіта України, 2018. 64 с.
3. Моніторинг процесу впровадження НУШ. Аналітичний звіт. Київ : Інститут освітньої аналітики, 2021. 120 с.
4. Виклики та перспективи реформування загальної середньої освіти в Україні. Науково-аналітична доповідь. Київ : НАПН України, 2020. 182 с.
5. Адаптація освітнього процесу до умов воєнного стану : методичні рекомендації. Київ : УІРО, 2022. 56 с.
6. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : навчальний посібник. Київ : К.І.С., 2019. 112 с.
7. Річний звіт про якість освіти в умовах реформування. Київ : ДСЯО, 2021. 95 с.
8. НУШ в умовах війни: досвід адаптації та перспективи розвитку. Аналітичний огляд. Київ : УОЦР, 2023. 78 с.